

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ NGỌC

**GIÁO DỤC GIÁ TRỊ DI SẢN
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 9 - TRUNG HỌC CƠ SỞ
TỈNH BẮC NINH**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ NGỌC

**GIÁO DỤC GIÁ TRỊ DI SẢN
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 9 - TRUNG HỌC CƠ SỞ
TỈNH BẮC NINH**

**Ngành: Lí luận và phương pháp dạy học Địa Lí
Mã số: 8.14.01.11**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Dương Quỳnh Phương

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu do chính tôi thực hiện dưới sự hướng dẫn của **PGS.TS. Dương Quỳnh Phương**.

Các số liệu trong luận văn là có thực, có nguồn gốc rõ ràng. Kết quả luận văn chưa được công bố trong công trình nào khác. Nếu sai tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm.

Thái nguyên, ngày ...tháng...năm 2018

Tác giả

Nguyễn Thị Ngọc

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn sâu sắc nhất đến **PGS.TS. Dương Quỳnh Phương** đã tận tình hướng dẫn tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu; Bộ phận Sau đại học - Phòng đào tạo; Ban chủ nhiệm khoa Địa Lí - Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện và hoàn thành luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn, Ban Giám hiệu, giáo viên, học sinh các trường THCS Quế Tân, trường THCS Việt Hùng, THCS Phù Lương đã giúp đỡ tôi trong quá trình khảo sát thực tế để thực hiện luận văn.

Thái Nguyên, ngàytháng ...năm 2018

Tác giả

Nguyễn Thị Ngọc

MỤC LỤC

Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các chữ viết tắt.....	iv
Danh mục các bảng.....	v
Danh mục các hình	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	2
3. Mục tiêu và nhiệm vụ	5
4. Giới hạn và phạm vi nghiên cứu	5
5. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu.....	6
6. Những đóng góp của đề tài.....	8
7. Cấu trúc của đề tài	8
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC GIÁO DỤC DI SẢN TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÝ	9
1.1. Cơ sở lý luận.....	9
1.1.1. Yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học	9
1.1.2. Phương pháp dạy học	10
1.1.3. Di sản văn hóa.....	12
1.1.4. Giáo dục di sản.....	17
1.2. Cơ sở thực tiễn.....	20
1.2.1. Cấu trúc, đặc điểm chương trình sách giáo khoa địa lý lớp 9.....	20
1.2.2. Đặc điểm tâm sinh lý và trình độ nhận thức của học sinh lớp 9	23
1.2.3. Thực trạng giáo dục di sản trong dạy học địa lý cho học sinh lớp 9 hiện nay	24
1.2.4. Thực trạng việc bảo tồn và phát huy các giá trị di sản của Việt Nam	27
1.2.5. Khả năng giáo dục giá trị di sản trong dạy học Địa lý 9	31
Tiểu kết chương 1	33

Chương 2: TỔ CHỨC DẠY HỌC GIÁO DỤC DI SẢN TRONG MÔN ĐỊA LÝ LỚP 9	34
2.1. Yêu cầu và nguyên tắc tổ chức dạy học giáo dục di sản trong môn Địa lí 9.....	34
2.1.1. Các yêu cầu của việc giáo dục di sản qua môn địa lí.....	34
2.1.2. Các nguyên tắc sử dụng phương pháp giáo dục di sản trong bài dạy học Địa lí 9	39
2.1.3. Nguyên tắc xác định nội dung giáo dục di sản qua bài dạy Địa lí 9	42
2.2. Xác định nội dung giáo dục di sản qua môn địa lý lớp 9	45
2.2.1. Mục tiêu giáo dục di sản văn hóa cho học sinh lớp 9	45
2.2.2. Các kiến thức về về giáo dục di sản trong chương trình Địa lí lớp 9	46
2.3. Phương pháp giáo dục di sản cho học sinh lớp 9 qua việc dạy học tích hợp vào một số bài học	48
2.4. Một số hình thức tổ chức giáo dục di sản cho học sinh qua bài dạy học Địa lí lớp 9.....	49
2.4.1. Khai thác, sử dụng thông tin địa lí về DSVH để tiến hành bài học nội khóa địa lí (tổ chức bài học tại lớp).....	49
2.4.2. Tiến hành bài học tại nơi có di sản văn hóa (Bài học thực địa)	51
2.4.3. Tổ chức tham quan di sản văn hóa	53
2.4.4. Giáo dục di sản văn hóa cho học sinh lớp 9 qua dự án địa lí	54
2.4.5. Sử dụng di sản để tổ chức các hoạt động ngoại khóa khác.....	55
2.5. Thiết kế một số kế hoạch dạy học về tích hợp giáo dục di sản qua dạy học địa lí 9 THCS	58
2.5.1. Một số di sản tiêu biểu ở tỉnh Bắc Ninh.....	58
2.5.2. Một số kế hoạch dạy học giáo dục di sản	60
Tiểu kết chương 2	80
Chương 3: THỰC NGHIỆM SỬ PHẠM	81
3.1. Mục đích và nhiệm vụ thực nghiệm	81
3.1.1. Mục đích thực nghiệm	81
3.1.2. Nhiệm vụ thực nghiệm.....	81

3.2. Nguyên tắc tiến hành thực nghiệm.....	81
3.3. Nội dung thực nghiệm.....	82
3.4. Tổ chức thực nghiệm.....	82
3.4.1. Thời gian thực nghiệm	82
3.4.2. Chọn trường, lớp thực nghiệm	82
3.4.3. Chọn giáo viên thực nghiệm	83
3.4.4. Phương pháp thực nghiệm	83
3.4.5. Tiến hành thực nghiệm và kết quả thực nghiệm	83
Tiểu kết chương 3	86
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	87
1. Kết luận	87
2. Khuyến Nghị	88
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	89
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Viết đầy đủ
BGDĐT	Bộ Giáo dục Đào tạo
BVHTTDL	Bộ Văn hóa thông tin du lịch
DSVH	Di sản văn hóa
DHDA	Dạy học theo dự án
ĐBSH	Đồng bằng sông Hồng
HD	Hướng dẫn
HS	Học sinh
GD	Giáo dục
GV	Giáo viên
GDTX	Giáo dục thường xuyên
KT – XH	Kinh tế - xã hội
PPDH	Phương pháp dạy học
THCS	Trung học cơ sở
THPT	Trung học phổ thông
TP	Thành phố
TW	Trung ương
SGK	Sách giáo khoa
YT	Y tế
WHC	Hội đồng di sản thế giới

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Thực trạng về mức độ giáo dục di sản của giáo viên trong dạy học địa lí cho học sinh lớp 9 tại 3 trường (THCS Quế Tân, THCS Việt Hùng, THCS Phù Lương)	25
Bảng 1.2. Thực trạng sử dụng phương pháp của giáo viên trong giáo dục giá trị DSVH cho HS THCS	26
Bảng 2.1. Nội dung được lồng ghép trong chương trình giáo dục giá trị DSVH cho học sinh lớp 9 THCS	46
Bảng 3.1. Danh sách trường, lớp tham gia thực nghiệm sư phạm	82
Bảng 3.2. Danh sách giáo viên dạy thực nghiệm	83
Bảng 3.3. Điểm kiểm tra bài thực nghiệm	84
Bảng 3.4. Bảng tổng hợp điểm trung bình của các lớp thực nghiệm và đối chứng	84
Bảng 3.5. Bảng phân phối tổng hợp điểm các bài trắc nghiệm của lớp thực nghiệm và đối chứng	84

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1. Biểu đồ so sánh tỉ lệ HS khá giỏi giữa thực nghiệm và đối chứng ở 3 trường THCS	85
---	----

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Các cơ quan quản lý giáo dục và văn hóa xác định việc gìn giữ di sản văn hóa phi là bảo vệ con người và vì vậy công tác giáo dục di sản - đưa các loại hình di sản văn hóa vào giới thiệu, giảng dạy trong nhà trường là một trong những giải pháp nhằm bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa thường được các nhà quản lý đề cập. Trong khi đó quan điểm dạy học hiện nay là lấy học sinh và hoạt động học làm trung tâm; tận dụng khai thác nguồn học liệu tại chỗ là những di sản văn hóa gần gũi, xung quanh môi trường sống, dễ hiểu với học sinh và sử dụng những kinh nghiệm và tri thức của người địa phương.

Hiện nay, giảng dạy về di sản đã là yêu cầu với các trường phổ thông. Các dự án đưa di sản vào trường học có được tác động tích cực nhưng còn không ít thách thức đối với các nhà quản lý giáo dục, văn hóa... Để hiện thực hóa chính sách nói trên về việc dạy và học về di sản văn hóa trong trường học cũng như nhằm đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học ở giáo dục phổ thông và gìn giữ, phát huy giá trị của di sản văn hóa, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đã ban hành Văn bản 73/HD - BGDĐT - BVHTTDL ngày 16/1/2013 hướng dẫn sử dụng di sản trong dạy học ở trường phổ thông, trung tâm giáo dục thường xuyên (GDTX). Việc sử dụng di sản văn hóa trong dạy học ở trường phổ thông hướng tới đích giúp học sinh có những hiểu biết về những giá trị của các di sản, qua đó giáo dục học sinh ý thức gìn giữ, bảo vệ các di sản văn hóa. Di sản văn hóa, dù dưới dạng vật thể hoặc phi vật thể đều có thể sử dụng trong quá trình giáo dục, dạy học dưới hình thức tạo môi trường; tạo công cụ hoặc là nguồn cung cấp chất liệu để xây dựng nội dung dạy học, giáo dục.

Các di sản văn hoá được đưa vào trong dạy học và các hoạt động giáo dục gắn liền mục tiêu giáo dục toàn diện học sinh về đức, trí, thể, mỹ; Đồng thời gắn liền với việc đổi mới phương pháp dạy học, đa dạng hóa các hình thức dạy học, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của học sinh trong việc sưu tầm, tìm hiểu, sử dụng di sản văn hóa trong giờ học và các hoạt động giáo dục.

Sử dụng di sản văn hóa trong dạy học ở trường phổ thông, trung tâm GDTX được triển khai thực hiện hàng năm ở tất cả các cấp học giáo dục phổ thông và GDTX; đồng thời có sự phối hợp chặt chẽ, thường xuyên, hiệu quả giữa các cơ sở